

ԸՆԿԱԼ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ

Ն Ա Ր Ե Կ

ԲԱՆ ԺԲ.--ՀԱՏ. Գ

Ընկալ Բաղրուրթեամբ,
Սիրով ընդունէ՛,

Ի՛նչ փառք ու փրկութիւն, բռնել ու չթողուլ աստուածային բարերար Ձեռքը, այդ հրաշագործ ու ամենասուրբ Ձեռքը, որ գթառատ՝ կու տայ ու կը մոռնայ, կը փրկէ ու կը գոհանայ, կը նախատուի ու կը ներէ, և ցոյց տրուած ապերախտութիւններու հակառակ՝ չի զրկեր մեզ Իր աստուածային շնորհներէն ու պաշտպանութենէն: Հարկ է որ հաղորդուինք աստուածային այդ ոգիին, ու ըլլանք արժանաւոր որդիները մեր նախահայրերուն ու հաւատարիմ ծառաները մեր Երկնաւոր Հօր: Բրիստոս այնքան սիրեց մարդը, որ իջնելով զօրութեանական բարձունքներէ ոչ միայն մարմին եղաւ, այլ լուաց նաեւ Իր աշակերտներուն ոտները, նոյնիսկ Յուդային ոտները, և այսպիսով եղաւ բացառիկ կենդանի օրինակը սիրոյ և խոնարհութեան:

Քաղցրաբարոյ, հաւաստակշռեալ և բարեհամբոյր բառերը կը բացատրուին հետեւեալ կերպով.

1. "Սէր ունեցողը համբերատար կ'ըլլայ և Բաղցրաբարոյ:
2. Բարկութեամբ չի գրգռուիր:
3. Սէր ունեցողը միշտ կը զիջի ... միշտ կը համբերէ:

Յիսուսի Մարդեղութիւնը՝ խորհրդազգաց յայտնագրութիւնն է անհն-
նելի Հօր Աստուծոյ Բաղցրահայեաց ու խորածածուկ խորհուրդին: Յիսուս
Բրիստոսի նկարագրին Բաղցրութիւնը, ցոլացումն է Հօր Աստուծոյ հոգւոյն
խորաթափանց պայծառութեան և բարութեան:

«Սիրով ընդունէ՛» աղերս բառերը, ապաշխարողի մը զղջումը կը յայտնեն, ու ո՛չ մեղաւորի մը կասկածը: Որովհետեւ Աստուած Որդին ըսաւ համա՛յն մարդկութեան.

«Եկէ՛ք Ինձի, բոլոր յոգնածներ ու բեռնաւորուածներ,
և ես պիտի հանգստացնեմ ձեզ»:

Մատթ. ԺԱ. 28:

Հօր Տէր Աստուած,

Մարդ արարած, ընդհանրապէս կը խոնարհի զօրութեան առջեւ, հարըս-
տութեան առաջ կամ ահագնազօր մահուան դիմաց: Հաւատացեալը երբ
կ'աղօթէ, ան կ'աղերսէ անձնաւորեալ՝ ու բարեգո՛ւթ հօր Աստուծոյ:
Բրիստոնեային Աստուածը մտացածին կուտք մը չէ՛, անօրէնութեամբ

բազմացած հարստութիւն մը չէ՛, այլ մեր Փրկիչը՝ Բրիստոսի՛ յայտնացուցուցած Հա՛յր Երկնաւորն է:

Մարիամ Մագդաղենացին, իր մեղքերը խոստովանելու համար, չգնաց քահանայապետին, չխոնարհեցաւ կրօնաւորի մը առաջ, այլ ծնրադրեց Նազովրեցի Մարգարէի մը ոտքերուն, որովհետեւ միայն Յիսուս Մարդեղեալին մէ՛ջ տեսաւ սիրոյ և ողորմութեան հօգործութիւնը: Յիսուս Բրիստոսի Յարութիւնը երեւոյթ մը չէր, գաղափարական տեսութիւն մը չէր հոգեմայական ցնորք, կամ երեւակայական մտաբերութիւն մը չէր, այլ առաքելական եկեղեցւոյ անխոցելի զօրութիւնը և անսպառ ուժ-կորովը: Կեանքի իսկական գեղեցկութիւնն ու զօրութիւնը *սիրելո՛ւ* հրաշագործ արտայայտութեան մէջ կը կայանայ:

Ինձի պէս դառնացածին աղաչանքը.

Դառնութիւնը վարակիչ հիւանդութեան նման կը ցցուի ամէնուրեք և իր սոսկալի աւերը կը գործէ իր զայրոյթով, յուսախաբութիւններով ու մեղանջումներով:

Խռովա՞ծ ես մարդոցմէ; դառնացա՞ծ ես բարեկամներուդ դէմ: Դառն տրամադրութեա՞ն ենթարկուած ես, վշտացա՞ծ ես անցեալէն ու զայրացա՞ծ: Նայէ՛ խաչեալ Յիսուսին՝ մարդաշխարհի Փրկիչին, որ նոյնիսկ տառապանքի ու ցաւի մէջ, ներում ու թողութիւն խնդրեց իր թշնամիներուն համար, ըսելով.

**«Հա՛յր, ներէ՛ ատոնց, որովհետեւ
չեն գիտեր թէ ինչ կ'ընեն»:**

Բրիստոնեան կանչուած է Յիսուսի աշակերտութեան, փոխակերպելու համար Դառնութիւնը լուսաշինութեան, ցաւը՝ կորովի՝ և ընդվզումը՝ ստեղծագործութեան: Պօղոս առաքեալին պատուէրն է, ան կ'ըսէ.

*«Ամէն դառնութիւն, բարկութիւն, զայրոյթ,
աղաղակ և հայհոյութիւն, ամբողջ չարու-
թեամբ հանդերձ, թող վերնայ ձեզմէ: Իրարու
հետ եղէ՛ք Բաղք, գթած, ներելով մէկզմէկու,
ինչպէս Աստուած ներեց մեզի Բրիստոսով»*

--Եփես. Դ. 31:

Գթութեամբ մօտեցի՛ր ամօթահարիս,

Ո՛վ Ամենապարգեւ,

Ամօթի և ամչնալու զգացումը մարդո՛ւ տրուած է, ո՛չ անասուններու: Արդի քաղաքակրթութիւնը, փոխանակ մեղքը արհամարհելու և ալպանելու՝ կ'արհամարհէ ամօթի զգացումը և կը մեղադրէ զգաստութիւնը: Որոշ

գիտնականներ հագուստի յառաջացման պատճառները կը համարեն ամօթի զգացումը:

Ամօթը, ամբարոյութիւնը ըլլալէ աւելի բուժում է, ամբարոյութիւնը՝ անամօթութիւնն է: Մերկութեան անհաճոյ զգացումները ենթակային զգացումները կը վիրաւորեն, իսկ վայելչութեան ողջախոհութիւնը, Աստուծոյ ներկայութիւնը կը փաստէ:

"Բարի Սամարացիի"ն առակին մէջ: Յիսուս կը սորվեցնէ թէ ի՞նչ է գթալ, ու կ'ըսէ Փարիսեցիին.

«Ըստ Բեզի, այդ երեքէն ո՞րն է աւագակներու ձեռքը ինկածին ընկերը»: Եւ ան ըսաւ. «Ան՝ որ գթաց անոր վրայ»: Յիսուս ըսաւ անոր. «Գնա՛ ու նոյն ձեռով ըրէ՛ և դուն»: Ո՛չ թէ անոր գթութեան միայն հաւատա՛, այլ ըրէ՛ և դուն:

Եթէ սիրենք մեր թշնամին՝ իր հոգին մեզի աւելի յստակ պիտի ըլլայ և որքան աւելի թափանցենք անոր մէջ, այնքան աւելի պիտի տեսնենք թէ իրաւունք ունի մեր գութին և մեր սիրոյն: Սէրը սիրուողը թափանցիկ կ'ընէ, Սիրելով թշնամին կը մաքրենք գիտակցութեան մէջ մեր ոգին: Մարդը իրապէս մարդ է երբ իր մէջ կը ծնի աստուածային գութը: Նարեկացիին Աստուծոյ վերագրած է երկու առանձնայատկութիւններ՝ *արդարադատու* - թիւն և *գթասրտութիւն*: Յիսուսի Աւետարանին մէջ, Ողորմութեան վերջնական ձեւը գթութիւնն է:

«Արդարութեամբ մի՛ դատեր, այլ Զու գթութեամբդ ներէ»:

Կենսի մէջ իսկական մեծութիւնը՝ այն մահկանացու մարդն է, որուն սիրտը կը գործէ գթութեան և զոհողութեան բաբախումներով: Գթութեան և սիրոյ գաղափարով եկեղեցին կապուեցաւ իր շրջապատին և աշխարհի: Աստուածային սիրոյ գերագոյն արտայայտութիւնը ուղղել է մարդը մարդասիրութեան և գթութեան:

Փարատէ՛ պատկառանքի տխրութիւններս,

Տխրութիւնը հոգւոյ ընկճուած տրամադրութիւնն է՝ թախիժ, լքուածութիւն և յուսահատութիւն: Երաժշտութիւնը արտացոլացումն է զգացումներու, որոնք մեզի կը ներկայանան որպէս ուրախ և վեհ ապրումներ: Սոյն պատճառներու համար, Սուրբ Պատարագը երաժշտութեամբ և երգով կը կատարուի: Ս. Պատարագին միակ թերութիւնը, արարողութեան պահուն, անոր հասկնալի չըլլալն է ու չբացատրուիլը, պատարագող Բահանային կողմէ:

Կ'ուզե՞ս փարատել պատկառանքի տխրութիւնդ, հոգեւոր երգ երգէ: Երգասացութիւնը մերթ ուրախ, մերթ հեզասահ է առուակի նման, մերթ յորդահոս գետի ու մերթ կը հասնի աստղերուն: Զրիստոնեայ ըլլալ և տխուր ըլլալ հակադրութիւն մըն է ինքնին:

**Վերցո՛ւր վրայէս, ո՛վ Ողորմած,
Անտանելի ծանրութիւններս,**

Մարդ արարածը կը դեգերի, կը թափառի ու վերջապէս կը գտնէ զԱստուած ու կը կոչէ զԱյն *"Ողորմած"*: Մարդ, Աստուած գտնելէ յետո՛յ միայն կը դադրի թափառելէ: Մարդու ճակատագրուած է երկու տեսակ ծանրութիւն:

1. Սատանային փորձութիւններն ու փոթորկալից փորձանքները:

2. Ան կը փախչի պատասխանատուութեան ծանրութենէն:

Հաւատացեալին ազատարար Փրկիչը Յիսուս, կանգնած է Իր ոգեկա՛ն ներկայութեամբ ու կը զանգէ իւրաքանչիւրին սրտի դուռը ու կ'ըսէ.

«Եկէ՛՛ք Ինձի, բոլոր յոգնածներ և բեռնաւորուածներ, և ես պիտի հանգստացնեմ ձեզ: Իմ լուծս ձեր վրայ առէ՛ք և սորվեցէ՛ք Ինձմէ, որ հեզ եմ և սրտով խոնարհ. և ձեր անձերուն հանգիստ պիտի գտնէ՛ք, որովհետեւ Իմ լուծս Բաղքը է և Իմ բեռս թեթեւ»:

Մարդու ունեցած պատասխանատուութիւնը, ոչ թէ ծանր բեռ նկատուելու է, այլ առանձնաշնորհ: Ի՞նչ էր "տաղանդը" Յիսուսի մտքին մէջ երբ Ան բաժնեց 10, 5, և 1 տաղանդը իր ծառաներուն: Ի՞նչ է այդ դրամագլուխը զոր Աստուած կու տայ ամէն մարդու, և որու համար մարդ պատասխանատու է արդիւնաւորել զայն օգտակար կերպով: Այդ տաղանդը Աստուծոյ *շնորհքն* է, որ անխտիր կը տրուի բոլոր մարդոց, որպէսզի անոնք կարենան վերագտնել Աստուծոյ պատկերը, աճիլ, զարգանալ և օգտակար կեանք մը վարել:

**Աւարի տո՛ւր, ո՛վ Մշտայաղթ,
Խաբող գրգանքները.**

"Խաբող գրգանքներ" կը նշանակեն մարմնական ցանկութիւնը: Ցանկալը՝ տարիքի, զբաղումի, և ընկերային վիճակի հետ աղերս չունի:

1. Պատանին նախանձի աչքով կը դիտէ իր ընկերը:

2. Առեւտրականը և արուեստագէտը նախանձոտ զգացումներով

կը դիտեն իրենց մրցակիցները:

Մամուլ և հեռատեսիլ, որոնք մերկ, գունեղ, ցանկայարոյց, ստորին կիրքեր շոյող ցոլացումներով երիտասարդները կը մղեն հաճոյքի և արտամուսնական յղիւմներու: «Մեղքը կը բնակի մարդու կամքին մէջ, ոչ աշխարհի և ոչ բնութեան», կ'ըսէ Ս. Օգոստինոս: Մեղանչումը՝ մարդու կամքին գերագոյն յագեցումն է՝ «ես»ին յաղթանակը: «Ես»դ պիտի նուիրես Աստուծոյ կամ Բու ցանկութեան իրագործումին:

Սուրբ Գրային հերոսներն իսկ, զերծ չէին ցանկութեան ախտէն: Չի բաւեր դեռ հանել դիւահարէ մը, եթէ հանած չես զայն Բու մէջէդ՝ հպարտութիւն, վրէժխնդրութիւն և ցանկութիւն: Յակոբոս Տեառնեղբայր կը գրէ բոլոր դարու հաւատացեալներուն, ըսելով.

*«Յանկութիւնը յղանալով՝ մեղք կը ծնի, և
մեղքը՝ հասուննալով՝ կը ծնի մահ»--Յակ.Ա.15*

«Այն ինչ, որ կը կոչուի Արեւմտեան Մշակոյթ (թերեւս աւելի լաւ պիտի ըլլար կոչել կեղծ-մշակոյթ, յոյժ աւերիչ ազդեցութիւն ունի նոր սերունդին վրայ, գլխաւորաբար այն պատճառով որ ամբողջ շեշտը կը դնէ լոկ հեշտանքի, զգայարաններու ցանկութեանց յագեցման վրայ, որ կը սպառնայ հոգեկան ու իմացական գեղեցկութիւններէ դատարկացնելու անհատին կեանքը:

«Այն ինչ, որ կը հրամցուի որպէս արդիական երաժշտութիւն, կամ կենցաղային վարմունքի այսպէս կոչեցեալ արդիական ու "ազատագրեալ" ընթացք, ունի երիտասարդութիւնը գերող ազդեցութիւն, որ միաժամանակ սպառողական հասարակութեան լարած ծուղակներէն մին է»--Գարեգին Ա. Կաթողիկոս:

*Հեռացո՛ւր ինձմէ, ո՛վ Հնարաւոր,
մահացու մղումները.*

Մարդու կամքը ազատ է, ի՛նքն պէտք է խուսափի մահացու մղումներէն և ձգտի դէպի Բարին: Մարդիկ իրենց շնորհները կը կորսնցնեն, որովհետեւ իրենք իրենց կարողութենէն վեր գործերու կը ձգտին առանց նկատելու իրենց կարողութեան չափը: Զգացական վայելքները (մահացու մղումները)՝ զեխութիւնն ու անամօթ անբարոյականութիւնը սպաննեց արուեստի և ֆաղափակրթութեան մայր Աթէնքի ստեղծագործող զօրութիւնը: Այսօր կը ծափահարուին աժան ամբոխավարներ կամ զգացական հաճոյքները:

*Հոն ուր մարմնականը կը տիրապետէ,
տրամաբանութիւնը կը նահանջէ:*

Մտածող, զգացող, որոնող հոգին կը հարցնէ. "ինչո՞ւ կ'ապրիմ, ո՞ւր կ'երթամ, ի՞նչ է կեանքի էութիւնն ու նպատակը": Արուեստն ու գիտութիւնը պատասխան չունին: Պատասխանը կու գայ մեր հաւատքէն՝ Աստուծմէ:

1. Տիեզերք մեռեալ տարր մը չէ, այլ կենսալից ու կենսալիր ներկայու -
թիւնը Աստուծոյ:

2. Տիեզերք Աստուծո՛յ կենսոլորտն է, ուր Անոր ներկայութիւնը ամէն տեղ
է: Հաւատքի աջքը կը տեսնէ զԱյն:

Զգացողութիւնը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ հաղորդութիւն ու յարա-
բերութիւն իր Արարիչին հետ: Նրբերանգներ կան մարդու ներսիդին, որոնք
աւելի կը զգացուին քան թէ կ'ապացուցուին: Հաւատքը անոնց գերագոյնն է:

Կեանքը բարիին պատերազմն է, իսկ բարիին կատարելատիպը Աստուծո՛:

Մարդկային արարածներ իրենց ազատ կամֆին պատճառով կը ձգտին կամ չարին և կամ բարիին. նախընտրելին սերն է: Ոմանք կ'ուղուին դէպի կեանք ու ոմանք ալ կորուստ, իրենց նախընտրութեամբ: Աստուած որեւէ կերպով պատասխանատուն չէ և չ'արտօներ բարոյական չարը, մարդ իր ազատ կամքով կ'ընտրէ բարին երբ կ'աղերսէ Աստուծոյ օժանդակութիւնը:

**Մի՛ թողուր, ո՛վ Կեցուցիչ,
որ կորուսիչը վրայ վազէ.**

Պետրոս առաքեալ, որ բոլոր աշակերտներէն աւելի փառութիւն և հաւատարմութիւն յայտնած էր իր Յիսուս Վարդապետին, թաւալեցաւ ուրացումի փորձութեան ուրապտոյտին մէջ: Յիսուսի սիրելի այս աշակերտը մեզի կը յորդորէ, որ արթուն ըլլանք ու մենք եւս չթաւալինք դէպի գահավէժ: Ան կը պատուիրէ հաւատացեալներու, ու կ'ըսէ.

«Արթո՛ւն կեցէ՛ք, հսկեցէ՛ք, քանի որ ձեր ոտիսը՝ Սատանան, կը մոնչէ առիւծի մը նման, կը շրջի և կը փնտռէ թէ զո՛վ կ'ընէ» -- Ա. Պետ. Ե. 8:

Չարը՝ Սատանան ոչ դադար ունի ու ոչ ալ արձակուրդ կ'առնէ: Իսկ, հաւատացեալ կոչուածներ, կը կարծեն թէ կեանքը զբօսանք է: Առաքեալը կը պատուիրէ իւրաքանչիւր հաւատացեալին, որ աղօթէ իր "կեցուցիչ" Փրկիչ Յիսուսին, որպէսզի ազատի չարէն:

**Յիր ու ցան ըրէ՛, ով ծածկատես,
Ըմբռնողին ծուղակները.**

Մուղակը իյնալ, խորամանկութեան զոհ դառնալ է: Սատանան մուտք կը գործէ մարդկային սիրտը երկու զգացումներէն՝ 1-ին. երեւակայութիւն, և 2-րդ. մարմնական հեշտասիրութիւն: «Սատանան ինքն ալ լուսաւոր հրեշտակի կերպարանով կը ներկայանայ», ըսած է Պօղոս առաքեալ: Հետեւաբար երբեք տարօրինակ չէ, որ անոր ծառայողները իրենք ալ արդարութեան ծառաներու կերպարանով կը ներկայանան:

**Անունո՛վդ տեառնագրէ՛ երդիքիս լուսամուտը,
Ձեռքովդ պահպանէ՛ սրահիս առաստաղը.**

Անունը երկու նշանակութիւն ունի, կոչում և հռչակ: Հեթանոսական շրջանին, աստուծոյ մը անունը կանչել ոչ միայն աստուածութեան նկարագիրը ի մտի ունենալ էր, այլ անոր հաղորդ ըլլալ կը նշանակէր: Յիսուս Բրիստոսի անունով աղօթել առ Աստուած, կը նշանակէ՝ Անոր Հոգիո՛վ աղօթել, որպէսզի աղերսարկուն ալ աւելի մեծ զօրութիւն ստանայ: Սոյն իմաստով Յիսուս կ'ըսէ աշակերտներուն. «Ինչ որ ալ իմ Անունովս խնդրէք իմ Հօրմէս՝ պիտի տայ ձեզի» -- Յով. ԺԵ. 16:

Անունի հմայիչ ու դիւթական հզօրութիւնը, նախնիները լաւ գիտէին:

Յիսուս Քրիստոսի անուան գործածությունը ունի գերբնական զօրությունը: Պօղոս առաքեալ կը յորդորէ Կողոսացիները, որ աղօթեն Յիսուսի անունով--Գ. 17: Յիսուսի սրբազան անունը զօրություն է ինքնին, որուն, հաւատացեալ մը տեղի տալու և յիշելու է:

**Ձեռնովդ պահպանէ՛ սրահիս առաստաղը,
Արիւնովդ գծագրէ՛ սենեակիս սեմը.**

Քրիստոսի Մարմինն ու Արիւնը ծաշակողներուն հոգիներուն մէջ կ'իջնէ ինքն աստուածային ներկայութիւնը՝ զօրացնելու և ներշնչելու ենթական--Յով. 2.55-57: Ս. Հաղորդութեամբ, հոգիներու միջեւ համազանգուած միութիւն մը կը ստեղծուի:

Յիսուս Քրիստոսի միակ գծագրութիւնը՝ սուրբ Խաչն է: Հայը երբ "Խաչ" կ'ըսէ, այդ բառին մէջ ականատես կ'ըլլանք Քրիստոսի կեանքին և Ս. Մարտիրոսներու կեանքին: Նոյն բառին մէջ կը տեսնենք Քրիստոնէական եկեղեցին: Խաչին գերագոյն իմաստը Յիսուս ցոյց տուաւ *հրաշափառ Յարութեամբ*:

**Կամփովդ հովանաւորէ՛ տառապած հոգիս. անվնասելի
ըրէ՛ մարմինիս շնորհած կենդանութեան ծունչդ.**

Յիսուս Քրիստոսի առաքելութիւնը աստուածային սիրոյ գերագոյն արտայայտութիւնն էր հանդէպ տառապակոծ աշխարհի: Հօգօրներու փառաբանական մրցակցութեան հակադիր շահերուն պատճառաւ, աշխարհ դարձած է ցաւի և տառապանքի երկիր: Քրիստոնեան՝ տառապանք տեսած, երազներ կորսնցուցած, կարօտի և սիրոյ հուրով այրուած հաւատացեալ մըն է:

Յաւ և տառապանքը յաղթահարուելու են, որովհետեւ անոնց ետին և անդին բա՛ն մը գոյութիւն ունենալու է: Եթէ տառապանքէն ու ցաւէն անդին ուրիշ բան չկայ, լաւագոյն բանը անձնասպանութիւնն է: Քրիստոսի համար, "տառապիլը", մարդ արարածը Աստուծոյ վերադարձնել է: Ամէնէն հարցասէր միտքը գոհացնող բացատրութիւնները՝ Խաչին լոյսով կը բանան իրենց դռները: Անո՛նք միայն կրնան սարսուռն գործեր տալ, որոնք լացած ու տառապած են:

Աստուածաշունչին մէջ կը զգանք Աստուծոյ ջերմ շունչին հաղորդականութիւնը, հոն կը տեսնենք Յիսուս Քրիստոսի կազդուրիչ աւետիսը՝ հոգւոյ փրկութիւնը: Աստուածաշունչին միջոցով Հայ ժողովուրդը ոչ միայն Աստուծոյ հետ խօսեցաւ, այլ իր ամենօրեայ ողբերգութիւնը պատմեց ու իր ցաւերը դարմանեց Անոր երկնառաք ծունչով:

**Տեսութեանս պատուհանները, որոնք մտքին զգայարաններն
են, այնպէս մը շրջապատէ՛, պարուրէ՛ խօլական շնորհներէ,**

որ Բու յոյսիդ յիշատակով պահպանուին անվնաս:

Յիսուս՝ Իր ամենատես աչքերով գիտէր կարդալ մտքին զգայարանները: Վիշտը կը բանայ մեր աչքերը տեսնելու և համակուելու ուրիշին ցաւով: Թռչունը չի կրնար առանց թռի ծախրել օդին մէջ, մարդը չի կրնար առանց սրբութեան թելերուն, առանց սրտի ամբօթեան, թելածել դէպի սրբութեան բարձունքը, դէպի անմահութեան տաճարը: «Մեր աչքերը յառենք Յիսուսի, մեր հաւատքի Հիմնադիրին ու կատարելագործողին, որ գիտնալով թէ ի՛նչ ուրախութիւն կը սպասէ իրեն՝ արհամարհեց ամօթը, յանձն առաւ խաչի վրայ մեռնիլ, և Աստուծոյ արթուն աջ կողմը նստաւ»--Եբր. ԺԲ. 2:

Աչքերու բիբի տեսողութենէն շատ աւելի գեր ի վեր, զօրեղ ու հմայիչ է մտքի լոյսը՝ իմացականութիւնը: «Հաւատքի ճշմարտութիւնը լոյս է մտքի՝ աչքերուն համար»--Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ:

*Որպէսզի երբ ծանր Բունէն արթնամ, ամենազգաստ
և հոգենորոգ զուարթութեամբ առջեւդ կեցած, ո՛վ
անծառելի փառքով ամենօրինեալ Թագաւոր,*

Մարդկային բարձրագոյն և հզօրագոյն թռիչքն ու ձգտումը եղած է դէպի անմահութիւն: Ինչո՞ւ, որովհետեւ մարդու ահասարսուռ վախը եղած է անծանօթ ու սողոսկող մահը: Սուրբ Նարեկացիի բոլոր խնդրանքն ու աղերսը կեդրոնացած, ամփոփուած ու սեւեռեալ է մարդ արարածի "ծանր Բունէն արթննալուն":

Աշխարհի կրօնական գրականութեան մէջ, մի միայն Յիսուս է, որ մահը կոչած է Բուն: Անպարտելի Յիսուս ո՛չ միայն փոխած է մահուան անունը, այլ ոտնահարած անոր զօրութիւնը ու խորտակած մահուան դուռը: Ազատարար Փրկիչ Յիսուս, Իր հզօր Աչքերը յարած է մահուան հեղինակութեան ու որոտաձայն ըսած.

«Ես եմ Յարութիւնն ու Կեանքը»

Յիսուս Իր գերահրաշ Յարութեամբ վերածագեցաւ մարդկային պատմութեան թատերաբեմին վրայ: Յիսուսի Յարութեամբ, առաքելները տրամաբանութենէ շատ աւելի հեռուները տեսան՝ անդենականը: Յիսուսի Յարութիւնը լոյսի յաղթանակն է խաւարի վրայ, անմահութեան զօրութիւնն է մահուան վրայ, յաւերժական կեանքի իշխանութիւնն է մեռելութեան վրայ, սիրոյ յաղթանակն է ատելութեան վրայ, և բարութեան յաղթութիւնն է չարութեան վրայ:

Զօրութեան և յաղթանակի (Յարութեան) այս անդիմադրելի ուժը չի կրնար յերկրածոյ, պատրանքային, ինքնախաբէական դէպքի մը արդիւնք ըլլալ աշխարհի բոլոր ազգերուն մէջ: Յարութեան գաղափարին և իրողութեանմեծագոյն, և հզօրաշեշտ ախոյեանը հանդիսացաւ Պօղոս առաքել:

Յարութեան այգալոյսին՝ անցեալն ու ապագան կը գրկախառնուին: Յարութեան խորհուրդէն կը ծնի տեսիլքը յաւիտենական կեանքի: Յիսուսի իւրաքանչիւր խօսքը և բժշկութիւնը, յարութեան լոյսին առաջնորդող ճանապարհ մըն է:

*Փռաբանող երկնագումար խումբերուն երգակցելով՝
կարենամ հաւատքի բերումով դէպի երկինք
Քեզի ուղղել իմ մաղթանքին ձայնը:*

Բեթլեհեմի մսուրին մէջ երբ ծնաւ Յիսուս, երգնագեղ հրեշտակներ երգեցին Միածնին ցնծերգու և հոգեպարար Մարդեղութեան համերգը: Մեռելոց յարութեան լուսապայծառ առաւօտուն, նահատակներ ու Յիսուսը սիրողներ, պիտի մասնակցին նոյն հրեշտակաց յաղթապանծ համերգին:

Անհամար հաւատացեալներ ու զԱստուած սիրողներ բոլոր ազգերէ ու լեզուներէ, երբ գունդ առ գունդ յարութիւն առնելով պիտի կազմեն միացեալ և Ընդհանրական Ս. Եկեղեցին, անոնք պիտի որոտան ըսելով.

*«Ո՞ւր է, մա՛հ, բու յաղթութիւնդ.
ո՞ւր է, դժո՛խք, բու խայթոցդ»:*

*Վասնզի Դուն Քու բոլոր արարածներէդ
փառաւորուած ես յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:*

«Պիտի գայ վախճանը, երբ Քրիստոս թագաւորութիւնը պիտի յանձնէ Հօր Աստուծոյ, ոչնչացնելէ ետք ոգեղէն աշխարհի չար իշխանութիւնները, պետութիւնները և զօրութիւնները: Որովհետեւ Քրիստոս պիտի թագաւորէ՝ մինչեւ որ Աստուած բոլոր թշնամիները անոր ոտներուն տակ դնէ իբրեւ պատուանդան: Վերջին թշմամին որ պիտի բնաջնջուի՝ Մահը պիտի ըլլայ: Այդպիսով պիտի կատարուի մարգարէութիւնը, թէ "Աստուած ամէն բան անոր ենթարկեց": Բայց անշուշտ երբ կ'ըսէ՝ "ամէն բան անոր ենթարկած է", յստակօրէն կը հասկնանք, "ամէն ինչ" բացի Աստուծմէ, որ ամէն բան անոր ենթարկեց: Իսկ երբ ամէն բան ենթարկուի Որդիին, այն ատեն Որդին ալ ինքզինք պիտի ենթարկէ Աստուծոյ, որ ամէն բան իրեն ենթարկեց, որպէսզի Աստուած ըլլայ ամէն ինչ՝ ամէն բանի մէջ:»--Ա. Կորնթ. ԺԵ. 24-28:

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ